

เล่ม ๔๕ ปีฐาน ภาค ๖

(ได้กล่าวไว้แล้วในหน้า ๑๑๑๓ เช่นกันว่า ในเล่ม ๔๕ นี้ แบ่งออกเป็น ๓ หัวข้อ คือ (๑) ปัจจัยปีฐาน ปฏิเสธทั้งฝ่ายที่ถูกอาศัยและฝ่ายที่เกิดขึ้น (๒) อนุโลมปัจจัยปีฐาน ปฏิเสธเฉพาะธรรมที่เกิด (๓) ปัจจัยอนุโลมปีฐาน ปฏิเสธเฉพาะธรรมที่ถูกอาศัย ดังจะแสดงตัวอย่างให้เห็นดังต่อไปนี้)

๑. ปัจจัยปีฐาน (ปฏิเสธทั้งฝ่ายที่ถูกอาศัยทั้งฝ่ายที่เกิดขึ้น)

เพราะอาศัยธรรมที่มีใช้กุตล (น กุตล รมม) จึงเกิดธรรมที่มีใช้กุตล เพราะเหตุเป็น ปัจจัย ๑ ล ๑

๒. อนุโลมปัจจัยปีฐาน (ปฏิเสธเฉพาะธรรมที่เกิด)

เพราะอาศัยธรรมที่เป็นกุตล จึงเกิดธรรมที่มีใช้กุตล (น กุตล รมม) เพราะเหตุ เป็นปัจจัย

(พึงสังเกตว่า คำว่า ธรรมที่มีใช้กุตล มีใช้หมายความว่า ธรรมที่เป็นอกุตล เท่านั้น เพราะธรรมที่มีใช้กุตล อาจหมายถึงธรรมอื่น ๆ อะไรก็ได้ที่มีใช้กุตลก็แล้วกัน เช่น อัพยาคต ธรรม ขอยกตัวอย่างประกอบเช่น มีใช้สีขาว ไม่จำเป็นต้องหมายความว่า สีดำ เท่านั้น จะเป็น สีแดง สีเหลือง ก็อยู่ในประเภท มีใช้สีขาว ด้วย)

๓. ปัจจัยอนุโลมปีฐาน (ปฏิเสธเฉพาะธรรมที่ถูกอาศัย)

เพราะอาศัยธรรมที่มีใช้กุตล จึงเกิดธรรมที่เป็นกุตล เพราะเหตุเป็นปัจจัย ๑ ล ๑

จบความย่อแห่งพระไตรปิฎก เล่ม ๔๕

จบพระอภิธรรมปิฎก

จบ พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน

ขอผู้มีทุกข์

จงพ้นทุกข์

ขอผู้มีภัย

จงพ้นภัย

ขอผู้เศร้าโศก

จงหายเศร้าโศก

ขอจงมีความสุข

โดยทั่วกันเทอญ

มูลนิธิหอสมุดเด็กเพื่อเยาวชน

เอกสารเพื่อการอ่านเท่านั้น
ห้ามนำไปจัดพิมพ์เพื่อการค้า และแสวงหากำไรใดๆ